
Saksnummer:
22-134375SIV-HRET

Oslo, 06.01.2023
2020-1097 FSE/MEM

Sluttinnlegg til Høyesterett

Ankende part: SIA North Star Ltd
Miera Iela 87a-13
1013 RIGA
Latvia

Prosessfullmektig: Advokat Hallvard Østgård
Advokatfirmaet Østgård DA
Postboks 1151
9261 TROMSØ

Advokat Mads Andenæs
Advokatfirmaet Galtung
Daas gate 16 B
0259 OSLO

Ankemotpart: Staten v/Nærings- og fiskeridepartementet
Postboks 8090 Dep
0032 OSLO

Prosessfullmektig: Regjeringsadvokaten
v/regjeringsadvokat Fredrik Sejersted
Postboks 8012 Dep
0030 OSLO

Rettslig medhjelper: Advokat Marius Emberland, s.a.

1 PÅSTAND

Staten ved Nærings- og fiskeridepartementet vil legge ned slik påstand for Høyesterett:

1. Anken forkastes
2. Staten ved Nærings- og fiskeridepartementet tilkjennes sakskostnader.

2 HOVEDTREKK

Det sentrale rettslige spørsmålet i saken gjelder den geografiske rekkevidden til havs av Svalbardtraktaten av 1920 artiklene 2 og 3. Begge bestemmelser stiller krav om likebehandling av statsborgere fra traktatens parter for så vidt gjelder rett til fiske (artikkel 2 første ledd) og nærmere bestemt næringsutøvelse (artikkel 3 første og andre ledd). Kravet om likebehandling er begrenset til landterritoriet som definert i artikkel 1 samt i det tilhørende territorialfarvannet («territorial waters»). Etter vanlig folkerettslig begrepsbruk betegner territorialfarvannet et maritimt område ut til og med sjøterritoriets yttergrense, som for Norges del er 12 nautiske mil regnet fra grunnlinjen.

Saken gjelder i første rekke et krav om å kjenne ugyldig Nærings- og fiskeridepartementets vedtak av 14. november 2019, der den ankende part fikk endelig avslag på sin søknad om fangst av snøkrabbe på kontinentalsokkelen. Begrunnelsen var at ankende part ikke oppfylte nasjonalitetsvilkåret i deltakerloven, og derfor ikke kunne få ervervstillatelse og tillatelse til fangst av snøkrabbe. Videre er det også lagt ned påstand om fastsettelsesdom for at forskrift 12. desember 2014 nr. 1836 om fangst av snøkrabbe og vedtaket av 14. november 2019 er i strid med Svalbardtraktaten artiklene 2 og 3.

Den ankende parts anførsel er at kravet til likebehandling i Svalbardtraktaten artiklene 2 og 3 må gjelde også på kontinentalsokkelen (utenfor yttergrensen av territorialfarvannet), og at vedtaket om avslag er ugyldig fordi det dermed bryter med Norges folkerettslige forpliktelser. Den samme anførselen ligger også til grunn for kravet om fastsettelsesdom.

Etter statens syn er vedtaket gyldig, og verken forskriften eller vedtaket er i strid med Svalbardtraktaten artiklene 2 og 3. Kravet om likebehandling i Svalbardtraktaten artiklene 2 og 3 gjelder på landterritoriet og i territorialfarvannet, men ikke på kontinentalsokkelen utenfor. Dette følger direkte av ordlyden i traktaten, og støttes av alminnelige regler for traktatolking slik de blant annet er uttrykt i Wien-konvensjonen om traktatretten artiklene 31 og 32, som gjenspeiler internasjonal sedvanerett. I tillegg er det i samsvar med fast og entydig norsk statspraksis over lang tid. Norge har sokkeljurisdiksjon over norsk kontinentalsokkel, herunder sokkelen i områdene utenfor Svalbard, i tråd med havrettens regler. Det omfatter en rett til å oppstille nasjonalitetskrav for adgang til fangst av snøkrabbe, på samme måte som på norsk sokkel ellers og i tråd med ordinære prinsipper for nasjonal ressursforvaltning. Det er ingen folkerettslig forpliktelse til å gi tillatelser til fangst til latviske eller andre utenlandske aktører på sokkelen.

Saken har vært grundig behandlet i to instanser, i dom fra Oslo tingrett av 5. juni 2021 og Borgarting lagmannsrett av 13. juni 2022, som begge klart konkluderte med at regelen om likebehandling i Svalbardtraktaten artiklene 2 og 3 ikke gjelder på sokkelen.

Staten kan i all hovedsak tiltre begrunnelsen i dommene fra tingretten og lagmannsretten og vil for Høyesterett anføre og videreutvikle de samme argumentene som tidligere i saken. Det er så langt ikke noe vesentlig nytt i den ankende parts anførsler for Høyesterett som tilsier at saken står annerledes nå.

3 NÆRMERE OM DET SENTRALE RETTSSPØRSMÅL OG FAKTUM I SAKEN

3.1 Innledning

Slik saken står for Høyesterett, er den først og fremst av *rettslig* karakter, der hovedtemaet er det rent folkerettslige spørsmålet om Svalbardtraktatens bestemmelser om likebehandling i artiklene 2 og 3 kommer til anvendelse ikke bare på landterritoriet og i territorialfarvannet, slik ordlyden angir, men også på kontinentalsokkelen utenfor.

Staten vil derfor, på samme måte som for tingrett og lagmannsrett, i hovedsak konsentrere seg om det folkerettslige spørsmålet for Høyesterett.

Samtidig vil det, her som ellers, være av relevans for Høyesterett å kjenne det underliggende faktum i saken. Videre vil det kunne være av relevans å kjenne til den bredere konteksten og hvordan spørsmålet om tolkingen av Svalbardtraktaten i praksis tidligere har kommet opp og vært håndtert. Staten vil derfor bruke noe tid også på dette. Videre vil det være viktig å vise hvordan resultatet i saken ikke bare vil kunne ha betydning for fangst av snøkrabbe, men også for annen ressursutnyttelse på sokkelen, samt potensielt også for spørsmålet om regulering av fiskevernsonen ved Svalbard.

3.2 Faktum og kontekst

Staten vil for Høyesterett kort redegjøre for den faktiske bakgrunnen for saken, herunder hvordan snøkrabbe dukket opp som en ny art i Barentshavet sent på 1990-tallet, og på norsk side av sokkelen første gang i 2004. Fra 2015 ble fangsten regulert, opprinnelige som et generelt forbud med adgang til dispensasjon, og fra 2019 som et konsesjonsregime.

Snøkrabbe er en såkalt sedentær art etter havretten og reguleres derfor på grunnlag av kyststatens sokkeljurisdiksjon. Etter Havrettskonvensjonen artikkel 77 har kyststaten suveren og eksklusiv rett til å utnytte alle naturressurser på sin kontinentalsokkel, herunder sedentære arter. Norge har i henhold til dette regulert fangsten slik at den er forbeholdt norske fartøy. Norge har flere ganger tilbudt å innta en kvote av snøkrabbe i den årlige bilaterale avtalen mellom Norge og EU om bytte av kvoter, men EU har ikke ønsket dette.

REGJERINGSADVOKATEN

Staten vil videre redegjøre kort for faktum knyttet til den ankende part, et latvisk rederi, som fra 2014 startet fangst av snøkrabbe i Barentshavet på russisk sokkel, nærmere bestemt på den delen av russisk sokkel (øst for delelinjen) som ligger i det såkalte Smutthullet. Da Russland stengte sin sokkel i Smutthullet for utenlandske fartøy høsten 2016, sendte rederiet i 2017 fartøyet Senator ut for å fangste på norsk sokkel, der det ble oppbragt av Kystvakten og tatt i arrest. Dette ledet til straffesaken som ble behandlet av Høyesterett i 2019 (HR-2019-282-S). Rederiet søkte deretter i 2019 om dispensasjon fra forbudet mot fangst av snøkrabbe. Dette ble avslått av Fiskeridirektoratet i vedtak av 13. mai 2019, og etter klage deretter av departementet i vedtak av 14. november 2019.

For Høyesterett vil staten kort gjennomgå disse prosessene, og hovedtrekkene i det nasjonale regelverket for fangst av snøkrabbe.

Opprinnelig anførte den ankende part også at departementets vedtak av 14. november 2019 manglet internrettslig hjemmel. Denne anførselen ble frafalt under ankeforhandlingen i lagmannsretten. Staten vil derfor bare kort gjennomgå det nasjonale hjemmelsgrunnlaget.

For helhetens skyld vil det også bli gitt en oversikt over anførsler og status i den parallelle voldgiftssaken som rederiet SIA North Star og dets eiere anla i 2019 etter den bilaterale investeringsbeskyttelsesavtalen mellom Norge og Latvia, og som fortsatt verserer.

Videre vil staten for Høyesterett vise hvordan saken har aktualisert et rettslig spørsmål som har versert lenge. I de første om lag femti årene etter at Svalbardtraktaten ble undertegnet i 1920 var det ikke noe spørsmål om den geografiske rekkevidden til havs av likebehandlingsregelen i artiklene 2 og 3. Men fra tidlig på 1970-tallet har dette kommet opp gjentatte ganger, dels for kontinentalsokkelen utenfor Svalbard og dels for den fiskevernsonen (FVS) ved Svalbard som Norge etablerte i 1977. Spørsmålet er omstridt, i den forstand at det er uenighet mellom Norge og en rekke andre stater (og EU). Samtidig er det fra norsk side ikke ansett som rettslig tvilsomt. Etter Norges syn er ordlyden klar på at likebehandlingsreglene kun kommer til anvendelse på landterritoriet og territorialfarvannet knyttet til dette, men ikke i de maritime områdene utenfor sjøterritoriets yttergrense, verken i fiskevernsonen eller på kontinentalsokkelen. Det støttes videre av traktatens formål og forhandlingshistorikk. Dette har norske myndigheter konsistent innrettet seg etter, ved klar og entydig norsk statspraksis gjennom fem tiår, og det er også konsekvent lagt til grunn i all kontakt med andre stater og internasjonale organisasjoner, herunder EF/EU.

Staten vil for Høyesterett redegjøre for hva som har vært norske og utenlandske posisjoner og hvordan dette har kommet til uttrykk blant annet i diplomatiske noter og andre offisielle meddelelser fra tidlig på 1970-tallet og frem til i dag. Videre vil det bli redegjort for hvordan den rettslige uenigheten har vært håndtert av partene i praksis, samt hvordan den har vært tolket og håndtert de gangene dette har kommet opp for norske domstoler. Endelig vil det bli gitt en oversikt over den relativt omfattende juridiske teorien om spørsmålet. Slik juridisk teori har svært begrenset rettskildevekt ved traktattolkning, men vil likevel kunne være nyttig for Høyesterett når man skal forstå og ta stilling til saken.

3.3 Det rettslige hovedspørsmålet i saken

Sakens sentrale spørsmål er om kravene til likebehandling i Svalbardtraktaten artikkelene 2 og 3 ikke bare gjelder på landterritoriet og i territorialfarvannet, slik ordlyden tilsier, men også på sokkelen utenfor territorialfarvannets yttergrense. Dette er et rent folkerettslig spørsmål, som Høyesterett må avgjøre ved bruk av folkerettens ufravelige regler om traktatolking, slik de kommer til uttrykk i Wien-konvensjonen om traktatretten av 1969 artikkelene 31 og 32.

Det er et faktum at enkelte andre stater, typisk med egeninteresse i ressursutnyttelse i havområdene, herunder på sokkelen utenfor Svalbard, har et annet syn enn Norge på det geografiske anvendelsesområdet for likebehandlingsreglene i traktatens artikkel 2 og 3. Etter statens syn er det imidlertid ikke oppstilt noen folkerettslig holdbar og konsistent juridisk argumentasjon for en slik ekspansiv tolking i de mange diplomatiske notene og annen kontakt som har vært. Det forhold at andre stater mener likebehandlingsreglene *burde* komme til anvendelse også i områder der de etter traktatens ordlyd ikke gjelder, speiler etter statens syn først og fremst motstridende realinteresser, og betyr ikke at spørsmålet er særlig tvilsomt ut fra alminnelig anerkjente metoder for traktatolking.

Utgangspunktet for en korrekt forståelse av Svalbardtraktaten er etter statens syn artikkel 1, som gir Norge full suverenitet – «full and absolute sovereignty» – «la pleine et entière souveraineté» – på Svalbard. Dette er en alminnelig suverenitet under folkeretten. Det er denne alminnelige suvereniteten traktatpartene har påtatt seg å anerkjenne på de vilkår traktaten oppstiller. Etter ordlyden i artikkel 1 er de vilkårene traktaten deretter oppstiller – «the stipulations of the present Treaty» – «les conditions stipulées par le présent Traité» – knyttet til anerkjennelsen av suvereniteten. De er ikke formulert som begrensninger i suvereniteten som sådan. Det er den hele og fulle suverenitet som er anerkjent, under de forutsetninger traktaten oppstiller.

De angitte forpliktelser gjelder geografisk etter ordlyden bare på det angitte landområdet i artikkel 1 og – hva gjelder vår sak – territorialfarvannet knyttet til dette landområdet. Ut over dette får bestemmelsene om likebehandling ingen anvendelse. Gitt den klare ordlyden i Svalbardtraktaten, hviler den rettslige byrden på dem som anfører at traktatens bestemmelser som legger begrensninger på norsk myndighetsutøvelse må – geografisk, men også begrepsmessig – rekke lenger enn det traktaten selv gir anvisning på. Slike ytterligere begrensninger ville utgjøre tilleggsvilkår utover det som følger av artikkel 1, og ville således stå i direkte motstrid til denne artikkelen. Artikkel 1 levner ikke rom for å oppstille tilleggsvilkår for anerkjennelsen av norsk suverenitet, og heller ikke begrensninger i norske suverene rettigheter som er en direkte følge av suvereniteten.

I ordlyden i artikkelene 2 og 3 er det videre eksplisitt at forpliktelsene til likebehandling kun gjelder på landområdet omfattet av artikkel 1 og dets territorialfarvann. Ordlyden i en traktat danner ikke bare utgangspunkt, men også rammene for tolkingen – og den står etter sikker folkerettslig lære i en særstilling fordi siktemålet med tolkingen er å fastsette partenes enighet på tidspunktet for traktatinngåelse, der teksten normalt er det avgjørende uttrykket for denne enigheten.

Wien-konvensjonen artikkel 31 nr. 1 slår videre fast at ordlydens alminnelige språklige forståelse («the ordinary meaning to be given to the terms») er førende. Allerede en alminnelig språkforståelse av uttrykket «the territories specified in article 1 and in their territorial waters»/«dans les régions visées à l'article 1er et leurs eaux territoriales» i artikkel 2 første ledd og artikkel 3 andre ledd og uttrykket «waters ... of the territories specified in Article 1»/«les eaux ... des régions visées à l'article 1er» i artikkel 3 første ledd gir anvisning på at likebehandlingsregelen er begrenset til de farvann som er knyttet til landterritoriet, altså det som i gjengs folkerettslig begrepsbruk benevnes som territorialfarvannet.

Etter sikker folkerett er det den alminnelige språkbruken på tidspunktet for traktatinngåelsen som er retningsgivende. Staten vil for Høyesterett, slik den gjorde for underinstansene, vise at det i 1920 var en klar oppfatning i folkerettssamfunnet om det begrepsmessige kjerneinnholdet i «territorial waters»/«eaux territoriales». Det vil si hva disse uttrykkene betød (og ikke betød), og at det da som nå betegnet området ut til og med sjøterritoriets yttergrense, men aldri havområdene utenfor dette.

Det er et faktum at ulike stater i 1920 hadde ulike synspunkter på den presise beregning av hvor langt ut til havs sjøterritoriet rakk. Enkelte stater praktiserte omkring tre nautiske mil regnet fra grunnlinjen, mens andre la til grunn fire nautiske mil, foruten trekking av rette grunnlinjer som utgangspunkt for beregningen. Uavhengig av det presise bredde spørsmålet, var det imidlertid ingen uenighet om hvilket rettslig regime som ble omfattet av statens territorium, herunder territorialfarvannet. I tråd med endringer i statspraksis og multilaterale forhandlinger anerkjenner folkeretten i dag at en kyststat kan opprette sjøterritorium på inntil tolv nautiske mil fra grunnlinjene. Men verken i dag eller i 1920 har stater anerkjent at territorialfarvannet strekker seg utover sjøterritoriets ytre grense.

Staten vil for Høyesterett i detalj påvise at datidig folkerettspraksis – herunder bi- og multilaterale traktater, nasjonal lovgivning om territoriets utstrekning til sjøs og annet relevant folkerettslig materiale – entydig viser at «territorial waters»/«eaux territoriales» ble forstått som havområdene til og med sjøterritoriets yttergrense, *men aldri utenfor*. Det vil si i områdene som er en del av kyststatens territorium, men ikke i havområdene utenfor, hvor kyststaten kun har visse rettigheter. Det vi vet om Svalbardtraktatens forhandlingshistorikk, viser dessuten at statene var seg meget bevisst denne forståelsen i 1920. I den grad det kan spores datidig uenighet om betydningen av «territorial waters»/«eaux territoriales», har uenigheten dreid seg om termen omfattet de såkalte indre farvann, altså havområdene nærmest land, innenfor grunnlinjen, men for eksempel ikke om farvannene inngikk i det kyststaten kan forsvare som del av sin «territoriale integritet».

Ordlyden er således klar, og i seg selv avgjørende. Det skal da svært sterke grunner til for å komme til et annet tolkningsresultat. Statens syn støttes imidlertid også av andre kilder og traktattolkingsregler, som kort nevnes i det følgende.

REGJERINGSADVOKATEN

Ordlyden skal forstås i lys av *konteksten* som de omstridte uttrykkene i Svalbardtraktaten artiklene 2 og 3 står i, jf. Wien-konvensjonen artikkel 31 nr. 1 jf. nr. 2. I den forbindelse vil staten blant annet vise til Svalbardtraktatens asymmetriske og ensidig åpne karakter. Traktaten er åpen for tiltredelse av enhver annen stat i henhold til en enkel prosedyre, som bygger på ensidig meddelelse til det franske utenriksdepartement, og som gjenspeiler ønsket om effektiv bileggelse av territorialspørsmålet etter første verdenskrig. Det bidro til rask konsolidering gjennom anerkjennelser av Norges fulle suverenitet over øygruppen. Avtaleforholdet står mellom Norge på den ene side, og alle andre traktatparter på den andre. Norge bærer storparten av forpliktelsene, mens rettighetene tilkommer de øvrige traktatpartene, som i dag er langt flere enn på 1920-tallet. Klausulen mot slutten av traktaten om muligheten for andre staters senere tilslutning, viser dessuten at andre stater enn de opprinnelige avtalepartene kan nyte godt av traktatens likebehandlingsregler uten annen oppofrelse enn å notifikere den franske regjering om dette.

Det er verdt å legge merke til at det, i motsetning til en rekke andre typer folkerettslige avtaler, ikke er noen gjensidighet eller resiprositet. Det er i traktaten heller ikke uttrykt noen formålsbetraktninger knyttet til en senere dynamisk utvikling av regelverk. Den grunnleggende avklaring som skulle finne sted på fredskonferansen etter slutten av første verdenskrig, gikk ganske enkelt ut på at Norges suverenitet skulle anerkjennes, og at senere rettsutvikling ut over de traktatvilkår som fremgår av 1920-traktaten, måtte skje innenfor rammen av den alminnelige folkerettsutvikling, basert på norsk suverenitet. Traktatens asymmetriske og ensidig åpne karakter, og det øvrige rettskildet, tilsier at Norges tolkning, som følger av ordlyden og de andre relevante faktorene etter Wien-konvensjonen artikkel 31 må legges til grunn.

Også andre *konsekvenshensyn* taler med styrke for statens forståelse av den geografiske rekkevidden av likebehandlingsregelen i Svalbardtraktaten artiklene 2 og 3. Det er ikke tvilsomt at slike hensyn er av betydning ved traktattolkning. Dersom ankende parts syn skulle vinne frem, vil konsekvensene være mange, uoversiktlige og potensielt dramatiske så vel for ressursforvaltningen i de aktuelle havområdene som geopolitisk.

Ordlyden skal også fastlegges i lys av *formålet*, jf. Wien-konvensjonen artikkel 31 nr. 1. Hensikten er å komme frem til partenes felles enighet på traktattidspunktet. Slik staten ser det, var en av de sentrale målsetningene med Svalbardtraktaten å anerkjenne Norges fulle og uinnskrenkede suverenitet over områdene nevnt i traktaten og dermed oppnå en endelig avklaring av alle folkerettslige utestående spørsmål. Dette ga forutsigbarhet og klarhet også overfor andre traktatparter. Formålet med likebehandlingsreglene i artiklene 2 og 3 var videre å sikre eksisterende næringsinteresser i området for andre traktatparters borgere, i hovedsak knyttet til kulldrift. Disse formålsbetraktningene, som har holdepunkter i autoritativt kildemateriale, bekrefter ordlydsforståelsen og statens syn.

Wien-konvensjonen artikkel 31 nr. 3 bokstavene a og b sier at etterfølgende felles oppfatning mellom partene i form av senere avtaler og senere ensartet praksis kan tillegges vekt i tolkingen. Noen senere avtaler av en slik karakter finnes ikke. Det er heller ingen

REGJERINGSADVOKATEN

ensartet felles praksis mellom traktatpartene om forståelsen av den geografiske utstrekningen til havs for likebehandlingsregelen i artiklene 2 og 3. Tvert imot viser statspraksis en skarp uenighet enkelte parter imellom, i noen tilfeller forbehold med hensyn til traktatens forståelse, i den grad man har gitt uttrykk for et standpunkt. For de fleste partene gjelder imidlertid det at de ikke har gitt uttrykk for noe syn overhodet. Norges vedvarende og konsistente syn står i kontrast til enkelte andre staters syn, slik det blant annet kommer frem gjennom diplomatisk noteutveksling – som vil bli gjennomgått i detalj. Det faktum at stater er av en annen oppfatning enn det som er Norges offisielle posisjon, kan derfor ikke som sådan få betydning for tolkningen – det ville være i strid med Wien-konvensjonen å tillegge slike holdninger noen betydning i seg selv.

Derimot vil *andre folkerettsregler* som gjelder mellom traktatpartene – nevnt som tolkningsmoment i Wien-konvensjonen artikkel 31 nr. 3 bokstav c – tale til støtte for Norges tolkning. Staten vil for Høyesterett vise hvordan både FNs havrettskonvensjon av 1982 – med dens begrepsapparat og regulering av ulike maritime områder – og bilaterale avtaler mellom Norge og andre traktatparter inngått etter 1920, taler for at «territorial waters»/«eaux territoriales» er ensbetydende med territorialfarvannets yttergrense.

For ordens skyld nevnes her også at de supplerende og til dels subsidiære rettskildene som omtales i Wien-konvensjonen artikkel 32 (forarbeider og forhandlingshistorikk) og en bestemt form for juridisk litteratur (artikkel 38 nr. 1 bokstav d i statuttene til Den internasjonale domstol) ikke kan medføre en annen tolkning enn den som følger av momentene nevnt over.

Selv om ankende part for underinstansene – og hittil for Høyesterett – primært har basert sitt syn på en tolking av ordlyden i artiklene 2 og 3, om at «territorial waters»/«eaux territoriales» ved alminnelig språkbruk må forstås som havområdene utenfor sjøterritoriets yttergrense, har ankende part også gjort gjeldende en anførsel om dynamisk (evolutiv) tolking basert på formålsbetraktninger. Det er denne innfallsvinkelen som tradisjonelt har vært fremme i den rettslige teorien, og den er også velkjent fra de stater som forfekter et annet syn enn Norge på sakens spørsmål.

Det er statens syn at en slik dynamisk (evolutiv) tolkning basert på formålsbetraktninger åpenbart ikke kan føre frem her. Utgangspunktet er partenes forståelse på tidspunktet for traktatens inngåelse. En dynamisk (evolutiv) tilnærming kan etter sikker folkerett bare unntaksvis forsvares. Det vil dels avhenge av traktatens karakter og formål, men det sentrale spørsmålet vil i så fall være om man står overfor en bestemt type generiske ord og uttrykk som partene bevisst har valgt med tanke om at de ville endre innhold over tid. I realiteten vil altså slik tolking være drevet av å komme frem til et tolkningsresultat som står i samsvar med partenes intensjoner. Folkeretten vil legge avgjørende vekt på det konkrete og helhetlige rettskildebildet knyttet til de begreper som er valgt, og se dem i kontekst.

Det er ingen holdepunkter for at «territorial waters»/«eaux territoriales» tilhører den kategorien av generiske ord og uttrykk som på denne måten unntaksvis kan forsvare en

rettsutviklende tolkning. Som nevnt hadde partene til traktaten i 1920 en klar forståelse av begrepet «territorial waters», som ble brukt bevisst for å sondre mellom statens territorium og havområdene utenfor sjøterritoriet. Det sentrale her er at man har å gjøre med et særlig rettslig regime, som utgjør en integrert del av en stats fulle jurisdiksjon og territoriale integritet, med en rekke avledede konsekvenser. Den senere rettsutvikling har entydig vist at etablering av kyststatsjurisdiksjon basert på *de nye rettslige regimene* kontinentalsokkel og økonomisk sone, i ulike faser i annen halvdel av det 20. århundret, var knyttet til nye fenomener og anerkjennelse av nye begreper og rettslige kategorier med særlige rettsvirkninger. Disse rettslige regimene er *autonome*, som også uttrykt i artikkel 55 i FNs havrettskonvensjon («specific legal régime») for den økonomiske sone på 200 nautiske mil, som omfatter både ressursene i kontinentalsokkelen og i vannsøylen. Derfor tales det heller ikke om «suverenitet» på kontinentalsokkelen eller i sonen, men om presist definerte «suverene rettigheter og jurisdiksjon» innenfor et særlig rettslig regime som skal sikre det åpne havs fortsatte friheter. Dette moderne strategiske kompromisset for mulighet til ressursrelatert myndighetsutøvelse ble nøyte formulert ut fra en avveining av alle relevante interesser på FNs havrettskonferanse i tiden fra 1973 til 1982, da FNs havrettskonvensjonen ble vedtatt. Denne fikk bindende virkning etter ikrafttredelsen for Norge i 1996.

En dynamisk fortolkning av de aktuelle uttrykkene («territorialfarvann») slik at de skulle forstås generelt som «farvann» eller som alle maritime havområder hvor kyststaten Norge skulle ha adgang til å utøve ulike former for myndighetsutøvelse, vil videre være uforenlig med utviklingen av den moderne havretten. Et sentralt punkt der er at kontinentalsokkelen – og andre maritime områder som er kommet til senere, slik som økonomiske soner – er grunnleggende forskjellige rettslige begreper med annet innhold og grunnlag enn territorialfarvann.

Norges suverene rettigheter i sone og på sokkel i havområdene utenfor øygruppen er på denne måten et produkt av utviklingen av den moderne havretten kombinert med Norges «fulle og absolutte» suverenitet over øygruppen i henhold til traktaten artikkel 1. Utviklingen av den moderne havretten gjelder selvsagt i havområdene utenfor Svalbard på samme måte som i alle andre havområder.

Etter statens syn er det følgelig klart at de argumentene som tradisjonelt har vært anført av enkelte teoretikere og stater med interesse for ressursutnyttelsen i områdene ved Svalbard, og som ankende part til dels også målbærer, ikke kan gi grunnlag for å trekke traktatens anvendelsesområde lenger enn det ordlyden gir anvisning på.

På denne bakgrunn vil staten for Høyesterett fastholde at en alminnelig folkerettslig tolkning klart tilsier at likebehandlingsreglene i Svalbardtraktaten artiklene 2 og 3 ikke får anvendelse på kontinentalsokkelen utenfor sjøterritoriets yttergrense, og at departementets vedtak av 14. november 2019 bygger på en korrekt rettsanvendelse.

4 KORT OM ANDRE SPØRSMÅL

Den ankende part har som nevnt også gjentatt kravet om fastsettelsesdom for at vedtaket av 14. november 2019 og forskrift av 12. desember 2014 nr. 1836 om forbud mot fangst av snøkrabbe er i strid med Svalbardtraktaten artiklene 2 og 3. Dette fant lagmannsretten det ikke nødvendig å ta stilling til, da det «uansett ikke vil føre frem» (s. 23). Staten vil for Høyesterett fortsatt prinsipalt anføre at dette kravet må avises under henvisning til tvl. § 1-3, og subsidiært at det uansett ikke kan føre frem.

Staten vil for Høyesterett også fastholde sin subsidiære anførelse, som det for underinstansene ikke var nødvendig å gå nærmere inn på, at likebehandlingsreglene i Svalbardtraktaten artiklene 2 og 3 under enhver omstendighet er folkerettslige regler mellom stater, som etter sin karakter ikke kan gå foran intern rett og gi private rettssubjekter rettigheter i strid med norsk lov. Vi ser ikke grunn til å utdype anførelsen i sluttinnlegget, og synspunktet vil bli behandlet forholdsvis kort under ankeforhandlingen.

• • •

Sluttinnlegget er inngitt i Aktørportalen.

Oslo, 6. januar 2023

REGJERINGSADVOKATEN

Fredrik Sejersted
regjeringsadvokat